

Lubuski Urząd Wojewódzki
w Gorzowie Wielkopolskim
ul. Jagiellończyka 8
66-400 Gorzów Wlkp.

PS-I.431.1.2.2024

PROTOKÓŁ KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej

w Ośrodku Pomocy Społecznej w Trzebielu, ul. Żarska 41.

Działając na podstawie art. 22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2285).

Zespół inspektorów w składzie:

- 1. Krzysztof Frisoli** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 13-1/2024 z 18 stycznia 2024 r. – *kierujący zespołem inspektorów*;
- 2. Teresa Ozimek** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 13-2/2024 z 18 stycznia 2024 r. – *członek zespołu inspektorów*;
- 3. Natalia Wiśniowska** – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 13-3/2023 z 18 stycznia 2024 r. – *członek zespołu inspektorów*;

przeprowadził, w okresie od 23 stycznia 2024 r. do 22 marca 2024 r., kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Trzebielu (w dalszej części protokołu zwanego Ośrodkiem), w obszarze organizacji i funkcjonowania Ośrodka wiążącego się z wykonywaniem zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej. Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług.

Czynności kontrolnych dokonano 23 stycznia 2024 r. w obecności kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebielu. Inspektor Natalia Wiśniowska nie była obecna – w siedzibie jednostki – w dniu kontroli.

Ocenie poddano zagadnienia:

1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej;
2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych;
3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym;
5. Warunki do realizacji zadań.

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- analizę złożonych wniosków oraz akt świadczeniobiorców;
- analizę Uchwał Rady Gminy Trzebiel w sprawie warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- analizę zapisów Regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebielu;
- analizę zakresu udzielanego wsparcia pod względem adekwatności do potrzeb klientów o ograniczonej samodzielności;
- analizę akt osobowych kierownika i pracowników socjalnych pod względem wymaganych kwalifikacji wskazanych w ustawie;
- analizę wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych;
- ocenę warunków lokalowych;
- analizę dokumentów udostępnionych kontrolującym w toku czynności dokonanych w siedzibie jednostki (...) oraz dokumentację przekazaną przez Kierownika OPS w Trzebielu pocztą e-PUAP 11.03.2024 r.

Przed przystąpieniem do kontroli, Zespół inspektorów złożył pisemne oświadczenia, o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[akta kontroli str. 1-19]

Dokonano na tej podstawie następujących ustaleń:

Ad. 1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej.**Usługi opiekuńcze**

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (art. 50 ust. 1-3) osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji, oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Formą usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania jest pomoc sąsiedzka. Realizacja usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, a decyzję o ich przyznaniu, zakresie i miejscu świadczenia podejmuje ośrodek pomocy społecznej. Ośrodek pomocy społecznej, powinien zatem posiadać wiedzę o sytuacji i potrzebach osób zależnych przebywających w środowisku. Sytuację tę ustala się na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- zapisy uchwał Rady Gminy Trzebiel w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 30.06.2023 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli tj.: podania, oświadczenia, decyzje administracyjne, notatki służbowe.

Ośrodek realizuje wsparcie wyłącznie w formie usług opiekuńczych, nie jest świadczona pomoc sąsiedzka.

Przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych regulują zapisy: Uchwały Nr V/29/2021 Rady Gminy Trzebiel z dnia 29 marca 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz częściowego zwolnienia z opłat i trybu ich pobierania, oraz Uchwały Nr XXIV/128/2021 Rady Gminy Trzebiel z dnia 1 lutego 2021 r. zmieniającej uchwałę Nr V/29/2021 Rady Gminy Trzebiel z dnia 29 marca 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz częściowego zwolnienia z opłat i trybu ich pobierania. Rzeczywisty koszt jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, ustalany jest na podstawie kosztów usług opiekuńczych za poprzedni rok kalendarzowy. Koszt 1 godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w 2023 r. wynosił 31,62 zł, w 2024 r. - 35,31 zł.

Z danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 (stan na 30.06.2023 r.) wynika, że usługi opiekuńcze były realizowane w stosunku do 31 osób. Nie były realizowane specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Przedstawiony przez kierownika Ośrodka wykaz pn. „Usługi opiekuńcze realizowane w okresie od 1.01.2023 r. do dnia kontroli”, zawiera 38 pozycji. Z przedłożonej informacji wynika, że 33 osoby to osoby samotne, 5 – zamieszkuje z rodziną. Najmłodsza osoba korzystająca z usług opiekuńczych miała 52 lata a najstarsza - 92 lata.

Kontrolujący zbadali akta 5 klientów (13 % dokumentacji), którym w 2023 r. przyznano usługi opiekuńcze wg przedłożonego wykazu (zał. Tabela nr 1).

Klienci to osoby w wieku 75 – 90 lat. Dwie osoby mieszkają z rodziną, trzy - same.

Dokumentacja zgromadzona w sprawie wskazuje na potrzebę przyznania wsparcia w formie usług opiekuńczych. W przedłożonych aktach znajdują się „zaświadczenia lekarskie kierowane do Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebielu celem przyznania usług opiekuńczych”. Lekarz ocenia zdolność pacjenta do poruszania się w środowisku oraz wskazuje zalecane czynności pielęgnacyjne. Dokumentem, którym posługuje się osoba sprawująca usługi opiekuńcze, jest „kontrolka czasu pracy opiekunki”. Dokument określa dni i godziny pracy opiekunki u klienta. Wykonanie pracy – podopieczny - potwierdza podpisem.

W wydawanych przez Ośrodek decyzjach administracyjnych określony jest termin przyznania usług, odpłatność za świadczone usługi oraz wymiar godzin i zakres usług.

W kontrolowanych decyzjach zakres usług dla wszystkich klientów był taki sam (nie jest zindywidualizowany).

Zakres przyznanych usług nie był dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta. Ośrodek nie świadczył usług opiekuńczych w dni wolne od pracy.

Na podstawie analizy akt ustalono, że powodem przyznania usług opiekuńczych są schorzenia związane z wiekiem i stanem zdrowia. Osoby, których akta badano, mają znacznie ograniczoną zdolność samodzielności. Jeden klient poruszał się przy pomocy balkonika.

W aktach znajdują się zaświadczenia lekarskie kierowane do Ośrodka celem przyznania usług opiekuńczych, w którym lekarz wskazał zakres potrzebnej pomocy. W wydanych decyzjach administracyjnych Ośrodek nie określił indywidualnego zakresu usług/czynności opiekuńczych. Wskazany - przez lekarza - zakres usług nie pokrywał się z zakresem usług przyznanych przez Ośrodek decyzją administracyjną. Nie wynika również z rodzinnych wywiadów środowiskowych. Usługi świadczone są w dni robocze. Klienci korzystali z usług 5 dni w tygodniu – jedną godzinę / dwie godziny dziennie. Dwóm klientom – w dni wolne od pracy – wsparcia udziela najbliższa rodzina. W przypadku trzech pozostałych brak informacji, dotyczącej wsparcia zapewnianego w dni wolne od pracy. Klienci ponosili odpłatność za sprawowanie usług z własnych świadczeń – emerytury, renty rodzinnej. Nie korzystali z dodatkowej pomocy Ośrodka. W wywiadach środowiskowych, w planie pomocy – jako inne formy wsparcia/praca socjalna, pracownik socjalny odnotował odwiedzin w środowisku i rozmowę z klientem, w jednym przypadku kontrolę pracy opiekunki.

Ośrodek zatrudnia opiekunki w ramach umowy o pracę oraz umowy zlecenia. Wykonana usługa potwierdzana jest w karcie pracy.

Zespół kontrolny ustalił, że w Ośrodku – w ramach umowy o pracę – zatrudnionych jest 6 opiekunek oraz 1 opiekunka na umowę zlecenie.

[akta kontroli str. 109-119; 123-202; 203-459; 460-477; 487-492]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie nieokreślenia indywidualnego zakresu usług dostosowanych do potrzeb podopiecznego. Ponadto – w niektórych przypadkach - brak informacji w jaki sposób zapewnione jest wsparcie klientom w dni wolne od pracy. Do rozważenia realizacja usług opiekuńczych w dni wolne od pracy.

Zasiłek stały (udzielana pomoc osobom ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności)

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 19 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub osobie pozostającej w rodzinie – niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Kontrolującym przedłożono wykaz osób pobierających zasiłki stałe. Na jego podstawie zespół kontrolny ustalił, że – na dzień kontroli – zasiłki stałe z tytułu niepełnosprawności

pobierało 38 osób (10 osób posiadało orzeczenia o symbolu 02-P/01-U). Dwóm osobom przyznano świadczenie z tytułu wieku, 6 osób miało orzeczony znaczny stopień niepełnosprawności/I gr. Inwalidzką, 20 – umiarkowaną.

Analizie poddano wybrane akta 5 osób (tj. 18 % dokumentacji osób korzystających z zasiłków stałych pod kątem pełnego rozeznania ich potrzeb (Tabela nr 2). Akta wybrano metodą losową z listy osób pobierających zasiłek stały.

Z akt poddanych kontroli wynika, że:

- 2 osoby legitymowały się znacznym stopniem niepełnosprawności, miały wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki;
- 1 osoba posiadała orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- 1 osoba miała przyznane świadczenie z tytułu wieku;
- 1 osoba pobierała świadczenie rentowe z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Ośrodek udzielał pomocy osobom pobierającym zasiłek stały. Nie dostosował wsparcia do indywidualnych potrzeb klienta.

Zespół kontrolny ustalił, że klienci to osoby w wieku: 47 - 66 lat. Klienci zostali objęci ubezpieczeniem zdrowotnym. Osoby mające orzeczony znaczny stopień niepełnosprawności pobierają zasiłek pielęgnacyjny.

Osoby, których akta poddano kontroli, prowadziły samodzielne gospodarstwa domowe - dwie mają zapewniane sporadyczne wsparcie ze strony najbliższej rodziny. Jedna przebywała w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznym.

Kontrolujący w oparciu o przekazaną dokumentację – ustalili, że w wywiadach środowiskowych – w dwóch przypadkach jako „inne formy wsparcia” odnotowano „odwiedziny i rozmowę”, w jednym „porady indywidualne, odwiedziny i rozmowę”.

W wywiadach środowiskowych brak adnotacji pracownika o działaniach podejmowanych na rzecz klienta, mimo zawartych informacji odnośnie trudnej sytuacji bytowej (np. brak wody, energii, konieczności /potrzebie zaopatrzenia w sprzęt ortopedyczny). W jednym analizowanym przypadku, nie odnotowano/wskazano jakie wsparcie zostało udzielone klientowi w odniesieniu do wnioskowanej przez niego formy pomocy (dodatek ostonowy). Nie są prowadzone karty pracy socjalnej.

Na przekazanym wykazie osób pobierających zasiłki stałe wskazano, że osoby te dodatkowo korzystały ze wsparcia w ramach pomocy żywnościowej POPŻ. Informacje te nie znajdują odzwierciedlenia w udostępnionych kontrolującym dokumentach klientów np. rodzinnych wywiadach środowiskowych.

[akta kontroli str. 123-202; 203-459; 493-495]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie braku informacji o działaniach podejmowanych przez pracownika socjalnego i udzielenia wsparcia adekwatnie do potrzeb.

Praca socjalna

Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej i nie zależy od ich dochodu. W ustawie o pomocy społecznej (art. 119) praca socjalna wymieniona jest na pierwszym miejscu szczególnych zadań pracownika socjalnego.

Na dzień kontroli pracę socjalną w środowisku realizowało 4 pracowników socjalnych. Nie wszystkie rodzinne wywiady środowiskowe zawierały adnotacje dotyczące działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej.

W analizowanej dokumentacji (22 teczki – akt klientów korzystających z usług opiekuńczych, zasiłków stałych, osób bezdomnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, osób kierowanych do domu pomocy społecznej), w rodzinnych wywiadach środowiskowych w pozycji „Diagnoza sytuacji osoby/rodziny, wnioski pracownika socjalnego”, właściwie wskazano na główne problemy klientów. Tylko w 8 przypadkach w wywiadach środowiskowych w Planie pomocy osobie/rodzinie, w pozycji: inne formy wsparcia pracownik socjalny odnotowywał propozycje form wsparcia klienta. Pozycja „praca socjalna” zawierała tylko sporadyczne wpisy tj. odwiedziny, rozmowa, wizyta, porady indywidualne. Brak odnotowanych konkretnych działań (w tym adnotacji w wywiadzie) na rzecz klienta biorąc pod uwagę jego sytuację życiową, potrzeby oraz posiadane zasoby. Celem pracy socjalnej jest wspieranie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, a także wzmocnianie ich własnego potencjału w dążeniu do poprawy sytuacji.

Ośrodek nie prowadził pracy socjalnej w oparciu o kontrakt socjalny. Na podstawie przedstawionej dokumentacji trudno ustalić, czy działania pracownika socjalnego, w sposób wymierny, doprowadziły do polepszenia sytuacji osób/rodzin, czy i w jakim stopniu nastąpiły pozytywne zmiany w życiu klientów – brak podsumowania.

Wnioski z analizy rodzinnych wywiadów środowiskowych wskazują, że praca socjalna sprowadzała się wyłącznie do rozmów z klientem oraz wizyt w środowisku. Nie są sporządzane plany pomocy, a w istniejących brakuje ukierunkowanych „konkretnych” działań w celu przywrócenia/utrzymania możliwości społecznego funkcjonowania osób/rodzin. Proponowane działania nie wyczerpują całkowitego potencjału osób/rodzin.

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie nie wykorzystywania narzędzi w pracy socjalnej tj. planu pomocy z klientem, kontraktu socjalnego.

Wsparcie udzielane z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

Zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, jest jedną ze szczególnych przesłanek do udzielania pomocy społecznej. Prowadzenie pracy socjalnej, w tym z rodziną przeżywającą

bezradność w ww. obszarach, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 30.06.2023 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli – akta osób (wybrane losowo) korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, tj.: wywiady środowiskowe, wniosek o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny, informacja nt. sposobu realizacji działań przez OPS – wsparcia na rzecz ww. rodzin (wykaz rodzin), dodatkowe informacje przekazane na piśmie przez kierownika OPS.

Ośrodek realizuje wsparcie względem rodzin doświadczających bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych. W wywiadach środowiskowych brak adnotacji o realizowanej pracy socjalnej na rzecz klientów.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniu MRiPS-03 – bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego była powodem przyznania pomocy w stosunku do 24 rodzin, w tym 3 wielodzietnych i 10 niepełnych (stan na 30.06.2023 r.). Na dzień kontroli – z pomocy korzystało 16 rodzin, w tym 9 wielodzietnych i 6 niepełnych. W rodzinach tych przebywało ogółem 44 dzieci, w tym 3 pełnoletnich.

Asystent rodziny współpracował z 9 rodzinami a kurator sprawował nadzór nad trzema. Dwie z rodzin były objęte zarówno wsparciem asystenta rodziny, jak i nadzorem kuratora sądowego.

W przypadku rodzin, zakwalifikowanych do współpracy z asystentem rodziny, wskazano niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze lub trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jako przyczyny bezradności (...) i uzasadnienie dla objęcia rodziny wsparciem asystenta.

Nie znajduje to jednak potwierdzenia w wywiadach środowiskowych. Brakuje w nich także pogłębionej diagnozy i rozpoznania sytuacji rodziny, jej potrzeb i zasobów oraz wynikających z tego wniosków pracownika socjalnego do dalszej pracy i ustalenia – wspólnie z rodziną – planu pomocy.

Z analizy dokumentów wynika, że – w badanym okresie – rodziny doświadczające bezradności (...) uzyskiwały pomoc w formie:

- świadczeń z programu rządowego „Posiłki w szkole i w domu” – dofinansowanie posiłków w stołówkach szkolnych lub przedszkolnych (13 rodzin),
- świadczeń pieniężnych – zasiłek celowy na zakup żywności (1 rodzina);
- udziału rodziców w warsztatach „Szkoła dla Rodziców” (2 osoby rozpoczęły szkolenie, jedna ukończyła cały cykl spotkań);
- wsparcia asystenta rodziny (9 rodzin);
- wsparcia psychologa w środowisku (1 rodzina);
- udziału dzieci w zajęciach świetlicy prowadzonej metodą podwórkową (2 rodziny);

- pedagogizacji (9 rodzin) - brak jednak szczegółowych informacji, na czym ona polegała;
- pracy socjalnej (15 rodzin) – brak jednak szczegółowych informacji o działaniach i czynnościach pracownika socjalnego;
- nadzoru kuratora sądowego (3 rodziny).

W celu pełniejszej analizy, kontrolujący zbadali akta 4 rodzin (25 % dokumentacji z przedstawionego wykazu), które – na dzień przeprowadzenia kontroli – były objęte pomocą z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (zał. Tabela nr 6A-6D).

Z przeanalizowanej dokumentacji wynika, że są to rodziny wielodzietne, w tym 2 niepełne. W rodzinach - łącznie - przebywało 17 dzieci, w tym 3 pełnoletnich.

Zespół kontrolny ustalił, że w dokumentacji brakuje szczegółowych informacji o czynnościach i działaniach podejmowanych przez pracownika socjalnego na rzecz rodzin borykających się z bezradnością (...). W wywiadach najczęściej występuje ogólna wzmianka, że prowadzona jest praca socjalna i/lub pedagogizacja.

W wywiadach w punkcie „Inne formy wsparcia” wymieniane są: odwiedziny i rozmowa (w dwóch rodzinach) oraz odwiedziny, rozmowa, porady indywidualne (w jednej rodzinie). Tylko w jednym przypadku, w wywiadzie środowiskowym odnotowano, czego dotyczyły rozmowy wspierające i motywujące prowadzone przez pracownika socjalnego.

Kontrolujący - w jednym przypadku – stwierdzili brak aktualnego wywiadu środowiskowego. Kierownik Jednostki tłumaczył to faktem, że rodzina od 2017 roku (z uwagi na dobrą sytuację materialną) nie korzysta z pomocy finansowej Ośrodka. W dokumentacji nie ma innych dokumentów, np. notatek służbowych pracownika socjalnego czy kart pracy socjalnej, które opisywałyby prowadzone działania na rzecz tej rodziny.

W poddanych kontroli, aktach osób/rodzin brak adnotacji/ opisu dotyczących współpracy pracownika socjalnego z asystentem rodziny, ze społecznością lokalną - m.in. kontaktu z innymi instytucjami, podmiotami na rzecz poprawy sytuacji rodziny i wsparcia jej w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych. Brakuje również informacji i ewentualnego uzasadnienia, że takie wsparcie nie jest konieczne lub możliwe do realizacji.

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek podejmował również dodatkowe działania adresowane do rodzin i dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które borykają się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. We współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz społecznością lokalną – w okresie objętym kontrolą – były organizowane m.in. pikniki, warsztaty, zajęcia świetlicowe.

[akta kontroli str. 499-506, 507]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie braku informacji – w wywiadach środowiskowych – dotyczących pogłębionej diagnozy sytuacji rodziny, działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej, współpracy pracownika

socjalnego z asystentem rodziny i społecznością lokalną.

Sugestią zespołu kontrolnego jest prowadzenie kart pracy socjalnej lub innej formy dokumentowania czynności i działań podejmowanych przez pracownika socjalnego na rzecz rodziny.

Ad. 2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z art. 48 u.o.p.s. osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zadania te – zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy – należą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Wymienione potrzeby stanowią minimum egzystencji, a Gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej. Obligatoryjne formy zapewnienia schronienia i zasady ich udzielania, zostały określone w przepisie art. 48a ust. 1–10 cyt. ustawy. Udzielanie schronienia – w myśl art. 48a cyt. ustawy – następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni. W związku z uzupełniającym się charakterem poszczególnych placówek i różnym zakresem świadczonych w nich usług, każda gmina powinna zapewnić możliwość udzielenia schronienia w każdej z form, nie tylko w zakresie wynikającym z rozeznaczonych potrzeb występujących w danym momencie na terenie gminy, ale także, biorąc pod uwagę potencjalne potrzeby, jakie mogą wystąpić, w tym zakresie w przyszłości. Gminy powinny się również wykazać gotowością do udzielania schronienia w tych formach.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- umowy o świadczenie usług tymczasowego schronienia;
- rejestr Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 30.06.2023 r.;
- akta 2 klientów zmagających się z bezdomnością;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli.

Na terenie gminy Trzebiel nie funkcjonuje żadna placówka dla osób bezdomnych. Gmina zabezpiecza tymczasowe schronienie – w ramach współpracy z organizacją pozarządową. Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych regulują zapisy Uchwały Rady Gminy.

Zespół kontrolny stwierdził, że – w badanym okresie – Gmina Trzebiel podpisała porozumienie ze Stowarzyszeniem Monar w Warszawie (aneks nr 3 z 24.11.2023 r. do porozumienia z 14.07.2021 r.). Porozumienie dotyczy zapewnienia schronienia, posiłku i niezbędnej odzieży 1 osobie w Schronisku dla osób bezdomnych Markot w Lutynce. Gmina wpisana jest do Rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc tymczasowego schronienia pod pozycją 75.

Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej, formach, tj. schronisku dla osób bezdomnych w formie usług opiekuńczych, noclegowni

oraz ogrzewalni. Tym samym, świadczone usługi nie zawsze będą dostosowane do występujących potrzeb.

Osoby bezdomne objęte są świadczeniami pieniężnymi. Ośrodek zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowe schronienie w schronisku dla osób bezdomnych.

Nie we wszystkich przypadkach była realizowana praca socjalna z osobą bezdomną.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniu MRiPS-03 stan na 30.06.2023, oraz na dzień kontroli – Ośrodek udzielał pomocy z tytułu bezdomności 2 osobom. Analizie poddano dokumentację tych osób (zał. Tabela nr 4). Osoby te prowadzą samodzielne gospodarstwo domowe, nie utrzymują kontaktu z rodziną. Nie są aktywne zawodowo, nie są także zarejestrowane w urzędzie pracy.

Nie posiadają żadnego dochodu. Zmagają się z uzależnieniami. Na dzień kontroli, jedna osoba przebywała w schronisku dla osób bezdomnych, druga - u znajomego, zajmując pokój z kuchnią. W zamian za udzielenie schronienia pomaga w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

W badanym okresie uzyskały pomoc w formie:

- świadczeń pieniężnych w formie zasiłków celowych na zakup posiłku i odzieży;
- w jednym przypadku w ramach prowadzonej pracy socjalnej – motywowano klienta (z pozytywnym skutkiem) do pobytu w schronisku dla osób bezdomnych.

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek nie opracowywał indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności. Nie zawierał również Kontraktów socjalnych.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – indywidualny program wychodzenia z bezdomności to wsparcie dla osoby bezdomnej polegające na rozwiązywaniu jej problemów życiowych, przede wszystkim problemów rodzinnych, mieszkaniowych i związanych z zatrudnieniem. Natomiast – kontrakt socjalny jest pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Ośrodek nie wykorzystał dodatkowej możliwości pomocy w postaci opracowywania programu wychodzenia z bezdomności, w oparciu o który powinna być przyznawana pomoc osobom znajdującym się w kryzysie bezdomności.

Zdaniem kontrolujących, korzystanie przez Ośrodek z możliwości, jakie daje ustawodawca, w szerszym zakresie, przyczyniłoby się do większej aktywizacji osób bezdomnych.

[akta kontroli str. 20-43; 478-479]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie braku zagwarantowania schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach. Brak prowadzonej pracy socjalnej z osobami bezdomnymi, w tym również w oparciu o kontrakt socjalny.

Ad. 3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3, 5, 6 ustawy o pomocy społecznej oraz przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123)

gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Stosownie do zapisów ustawy o pomocy społecznej gmina powinna organizować i świadczyć specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzić i rozwijać infrastrukturę ośrodków wsparcia dla tej grupy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zadaniem jednostki jest rozpoznanie potrzeb klienta i opracowanie indywidualnego planu pomocy (planu pracy socjalnej). Wsparcie udzielane klientowi jest uzależnione od stopnia jego potrzeb, uprawnień, zasobów i możliwości.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- losowo wybranych akt 5 klientów z zaburzeniami psychicznymi pobierających zasiłek stały;
- sprawozdania resortowego MRiPS-03 stan na 30.06.2023 r.;
- sprawozdania resortowego MRiPS-06 stan na 31.12.2022 r.;
- danych Głównego Urzędu Statystycznego i Narodowego Funduszu Zdrowia za 2023 r.;
- dokumentów udostępnionych w toku kontroli.

Na koniec 2022 r., liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie Trzebieł wynosiła - 254 osób, natomiast na koniec 2023 r. – 301. Na przestrzeni tego okresu odnotowano, wzrost o 47 osób (dane Lubuskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia). Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w stosunku do liczby mieszkańców gminy (5.421 osób – dane Głównego Urzędu Statystycznego na 31.12.2023 r.) stanowiła ok. 5,56% populacji.

W okresie objętym kontrolą, 12 osób posiadających w orzeczeniu o niepełnosprawności symbol 01-U/02-P, korzystało z różnych form wsparcia zapewnianych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiele.

Na terenie gminy Trzebieł nie ma ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Gmina Trzebieł podpisała porozumienie w tym zakresie z Miastem Żary, na terenie którego funkcjonuje środowiskowego domu samopomocy.

Zawarte Porozumienie reguluje zasady współpracy dotyczące zapewnienia udziału mieszkańców z terenu Gminy Trzebieł w zajęciach Środowiskowego Domu Samopomocy w Żarach. Gmina nie ma możliwości zapewnienia dojazdu na zajęcia do ŚDS w Żarach. Z przedłożonej dokumentacji wynika, że – na dzień kontroli – z oferty zajęć ŚDS w Żarach nie korzystał żaden mieszkaniec. Brak zainteresowania i wniosków mieszkańców gminy tą formą pomocy.

Z pisemnych wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że rodziny, w których przebywają osoby z zaburzeniami psychicznymi, są informowane przez Ośrodek o możliwościach wsparcia terapeutycznego, prawnego oraz pomocy innych instytucji i organizacji pozarządowych. Pracownicy socjalni w ramach prowadzonej pracy socjalnej informują również o możliwości uczestnictwa w zajęciach ŚDS. Brak jednak takich adnotacji w wywiadach środowiskowych.

Gmina Trzebieł nie realizuje zadania zleconego z zakresy administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Kierownik Jednostki ustnie wyjaśnił, że nie są świadczone SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi z uwagi na brak zainteresowania mieszkańców tą formą wsparcia. Do Ośrodka – w badanym okresie – nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie tej formy pomocy.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi z orzeczeniami o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym i znacznym są objęte pomocą w formie zasiłku stałego. Brak podejmowanych działań dostosowanych do sytuacji i potrzeb klienta w ramach pracy socjalnej.

Kontrolujący ustalili, że – na dzień kontroli – spośród 38 klientów pobierających świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego – 10 osób (tj. 26%) posiadało orzeczenia Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z kodami chorobowymi 01-U lub 02-P. 3 osoby, posiadały orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, a 6 osób w stopniu znacznym. Wszystkie osoby prowadziły samodzielne gospodarstwo domowe, 8 świadczeniobiorców to osoby w wieku produkcyjnym. Najmłodsza osoba – na dzień kontroli – miała 33 lata, a najstarsza 77 lat.

Zespół kontrolny przeanalizował dokumentację 5 świadczeniobiorców (tj. 50%) korzystających z zasiłków stałych przyznanych na podstawie wydanych orzeczeń o niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych (zał. Tabela nr 5). Z analizy dokumentów wynika, że w badanym okresie w/w osoby (w ramach obszaru pomocy społecznej) poza zasiłkiem stałym, uzyskiwały również pomoc w formie zasiłków celowych na zakup żywności w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”.

Wśród badanych – 1 osoba jest całkowicie ubezwłasnowolniona, opiekę sprawuje członek rodziny. Odnotowana praca socjalna w sporządzonych wywiadach środowiskowych ww. beneficjentów: wizyta i rozmowa.

Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że w przypadku 3 osób występuje konieczność stałej lub długotrwałej opieki w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz korzystania ze wsparcia z systemu środowiskowego w samodzielnej egzystencji. Wszystkie osoby mają natomiast wskazania do korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. 1 osoba ma wskazania do zatrudnienia w warunkach zakładu pracy chronionej.

2 osoby – posiadające znaczny stopień niepełnosprawności – otrzymują opiekę ze strony rodziny. W pozostałych przypadkach – w wywiadach środowiskowych – brak jest adnotacji o podejmowanych działaniach pracownika socjalnego w celu zapewnienia dodatkowych form wsparcia (np. uczestnictwo w zajęciach ŚDS, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, Program Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej).

W dokumentacji 1 klienta brak informacji o motywowaniu go do próby podjęcia zatrudnienia (aktywizacji zawodowej). Ponadto brak informacji o samodzielności klienta w środowisku, który posiada znaczny stopień niepełnosprawności.

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie braku ewidencjonowania – w wywiadach środowiskowych – działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej (np. możliwości uczestnictwa w zajęciach ŚDS, propozycji korzystania z SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi, aktywizacji zawodowej).

Ad. 4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym.

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, w tym domu, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Ustawodawca uwarunkował, tym samym, skierowanie osoby do domu pomocy społecznej od rozpoznania jej możliwości funkcjonowania we własnym środowisku, z wykorzystaniem innych form wsparcia. Postępowanie w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej należy prowadzić bez zbędnej zwłoki, dla zapewnienia osobom wsparcia właściwego do ich potrzeb i bezpieczeństwa. W czasie czynności kontrolnych zagadnienie badano również pod kątem zabezpieczenia potrzeb osób kierowanych do DPS przed umieszczeniem w placówce.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 – stan na 30.06.2023 r.;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-06 – stan na 31.12.2023 r.;
- wykaz osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2022 – 2023 oraz na dzień kontroli;
- informacje Kierownika Ośrodka;
- dokumentację osób przebywających w DPS – analizie poddano dokumentację 5 osób (tj. 38%), które – w badanym okresie – przebywały w domu pomocy społecznej.

Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu. Ośrodek zapewnia wsparcie osobom przed umieszczeniem w domach pomocy społecznej.

Kontrolujący ustalili, że gmina ponosi odpłatność za pobyt swoich mieszkańców w domach pomocy społecznej. W 2023 r. wydatkowano na ten cel kwotę 609.658,72 zł, natomiast na 2024 r. zaplanowano 645.000,00 zł.

Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-03 – stan na 30.06.2023 r. – w domach pomocy społecznej przebywało 11 mieszkańców, za pobyt których częściową odpłatność ponosiła Gmina. Na dzień kontroli – w domach pomocy społecznej – przebywało 13 mieszkańców.

W 2022 r. Ośrodek nie skierował do DPS żadnej osoby, a w 2023 r. – wydał skierowania dla 5 osób. Wszystkie złożone wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie. Kontrolujący nie stwierdzili sytuacji, w której Ośrodek odmówił skierowania do DPS. Z udostępnionej

dokumentacji wynika, że – w badanym okresie – Ośrodek nie podpisał – na podstawie art. 103 ustawy o pomocy społecznej – żadnej umowy z osobami zobowiązanymi do ponoszenia kosztów odpłatności za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej (tj. małżonkiem, zstępnymi przed wstępnymi mieszkańca domu).

Z przedłożonej listy osób przebywających w domu pomocy społecznej – kontroli poddano akta 5 osób (zał. Tabela nr 3). Klienci to osoby w wieku 69 – 73 lata. Dwóch klientów posiadało orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu znacznym. Natomiast trzech - zaświadczenia lekarskie o konieczności całodobowej opieki z powodu wieku i stanu zdrowia. Przed umieszczeniem w placówce dwie osoby przebywały w szpitalu, dwie w ZOL, skąd zostały przewiezione do DPS. Jeden klient miał zapewnioną pomoc w formie usług opiekuńczych, oraz wsparcie od zamieszkujących w pobliżu sąsiadów.

Kontrolowane rodzinne wywiady środowiskowe nie zawierały informacji o przyznanych dodatkowych formach pomocy. W planie pomocy w pozycji praca socjalna w przypadku jednego klienta (poz. 4) pracownik socjalny odnotował „odwiedziny i rozmowę”.

[akta kontroli str. 123-202; 203-459; 496-498]

Zadanie realizowane bez uchybień. Sugeruje się, aby – w rodzinnych wywiadach środowiskowych – odnotowywać działania podejmowane na rzecz klienta w ramach pracy socjalnej.

Zachowane były terminy określone przepisami dotyczące sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, przeprowadzenia aktualizacji wywiadów oraz wydania decyzji administracyjnej.

Poddana kontroli dokumentacja – osób korzystających z usług opiekuńczych, zasiłków stałych, bezdomnych, osób z zaburzeniami psychicznymi – była kompletna. Zachowane były terminy określone przepisami (data: sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, wydania decyzji administracyjnej). Wydanym decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Pomoc została przyznana zgodnie z wnioskami i rozpoznanymi potrzebami klientów. Decyzje wysyłane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub odbierane osobiście w siedzibie Ośrodka.

Ośrodek wydawał decyzje zmieniające wysokość odpłatności, w związku ze zmianą sytuacji finansowej osoby przebywającej w domu pomocy społecznej i zmianą średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca, na podstawie przeprowadzanych aktualizacji wywiadów środowiskowych.

Ad. 5. Warunki do realizacji zadania.

Realizacja ustawowych zadań możliwa jest wyłącznie wtedy, gdy spełnione są wszystkie warunki. Ustawodawca zapewnił obowiązek zatrudnienia minimalnej liczby wykwalifikowanych pracowników socjalnych (art. 110 u.o.p.s) jako gwarancję odpowiedniej jakości usług i pracy socjalnej z osobą i/lub rodziną. Warunkiem realizacji zadań jest również możliwość zaproponowania klientowi adekwatnej do jego potrzeb oferty (poza wsparciem finansowym), czy możliwość przeprowadzenia z nim osobistej

rozmowy, gwarantującej intymność, poszanowanie godności i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa. Sprawną realizację zadań umożliwi również współpraca z innymi lokalnie działającymi podmiotami, tj. instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na rzecz określonych grup klientów i społeczności lokalnej.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- dokumentacji, która reguluje funkcjonowanie i organizację Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebielu (statut, regulamin organizacyjny, upoważnienia kierownika Ośrodka);
- akt osobowych kierownika i pracowników socjalnych;
- danych GUS w zakresie liczby mieszkańców gminy – stan na 31.12.2023 r.;
- sprawozdań resortowych MRIPS-03 stan na 30.06.2023 r. oraz MRIPS-06 stan na 31.12.2023 r.;
- oraz przeprowadzili oględziny obiektu oraz pomieszczeń OPS – korzystając z prawa nadanego w art. 126 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Gminy oraz zarządzenia wewnętrzne Kierownika jednostki.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebielu działa na podstawie Uchwały Nr VIII/42/90 Gminnej Rady Narodowej w Trzebielu z dnia 28 lutego 1990 r. oraz Regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebielu wprowadzonego Zarządzeniem Kierownika jednostki Nr 1/2007 z dnia 29 czerwca 2007 r.

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebielu posiada upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy (Zarządzenie Nr 1/W/2007 Wójta Gminy Trzebiel z dnia 02 stycznia 2007 r.).

Warunki lokalowe Ośrodka nie stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań oraz profesjonalnej obsługi klienta. Budynek nie posiada barier architektonicznych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebielu zlokalizowany jest w budynku Urzędu Gminy. Wejście do budynku zostało dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową (platforma/krzesółko umocowane do poręczy przy schodach). Przed wejściem do budynku zamontowany jest dzwonek przywoławczy umożliwiający zgłoszenie potrzeby i pomocy w dostaniu się do budynku.

Pomieszczenia którymi dysponuje Ośrodek znajdują się w części parterowej: 2 pokoje przeznaczone dla 4 pracowników socjalnych (po 2 osoby w pokoju), 1 pokój przejściowy a kierownika Ośrodka i głównego księgowego, 1 pokój asystenta rodziny. Pokoje są niewielkie, nie ma możliwości wydzielenia oddzielnego pomieszczenia do przyjmowania klientów indywidualnych. Ośrodek stara się zapewnić intymność przeprowadzanych rozmów z klientami – poprzez możliwość skorzystania z sali Urzędu Gminy na 2 piętrze, lub opuszczenia pokoju przez jednego z pracowników na czas przeprowadzenia indywidualnych rozmów z klientami.

Ośrodek czynny jest w dni robocze od poniedziałku do piątku w godz. od 7:00 do 15:00.

Teren gminy podzielony jest na 4 rejony opiekuńcze zgodnie z liczbą zatrudnionych pracowników socjalnych. W przypadku nieobecności pracownika socjalnego, klientów przyjmuje pracownik pozostający na terenie Ośrodka.

W ośrodku prowadzone są 2 książki korespondencyjne, które prowadzi wyznaczony przez kierownika Ośrodka pracownik socjalny. Jedna książka przeznaczona jest do rejestrowania wniosków i dokumentów klientów o wsparcie. W drugiej ewidencjonowane są pozostałe pisma wpływające do ośrodka. Z wizyt osobistych, rozmów telefonicznych lub innych spraw klientów, sporządzane są notatki urzędowe, które są dołączane do akt sprawy.

Wszyscy pracownicy ośrodka w sprawach rozstrzygnięcia skomplikowanych spraw dotyczących klientów, oraz klienci ośrodka – mają możliwość skorzystania z porad radcy prawnego zatrudnionego w Urzędzie Gminy w Trzebielu. Radca prawny przyjmuje raz w tygodniu we wtorek, w godzinach urzędowania UG.

Na dzień kontroli Ośrodek spełnia wszystkie wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych określone zapisami ustawy o pomocy społecznej.

Realizację zadań gwarantuje zatrudnienie pracowników socjalnych w wymaganym ustawowo wymiarze posiadających odpowiednie przygotowanie do wykonywania zawodu, stale podnoszących kwalifikacje. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ustawy o pomocy społecznej, który w ust. 11 stanowi, że: ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ponadto ust. 12 wskazuje, że ośrodek pomocy społecznej musi zatrudniać w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Na dzień kontroli Ośrodek zatrudniał 4 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Każdy z pracowników socjalnych ma wyznaczony rejon opiekuńczy, świadczy pracę socjalną i przeprowadza rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki. Średnio na jednego pracownika socjalnego przypadają 1.355 mieszkańców (liczba mieszkańców ogółem – 5.421 osób – stan na 30.06.2023 r. dane GUS) oraz 41 środowisk pracy objętych pracą socjalną (162 rodziny objęte pomocą społeczną wg sprawozdania MRIPS-03 stan na 30.06.2023 r.).

Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni spełniają wymagania kwalifikacyjne określone w ustawie o pomocy społecznej.

Kwalifikacje osoby kierującej ośrodkiem pomocy społecznej określa art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej”.

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że kierownik posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej i pracy socjalnej oraz wymagany 3-letni staż w pomocy społecznej. Od 01 stycznia 2007 r. – realizuje obowiązki kierownika Ośrodka.

Wymogi kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 i art. 156 ustawy o pomocy społecznej. Z akt osobowych pracowników socjalnych wynika, że wszyscy posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.

Pracownicy socjalni – zgodnie z przepisami – otrzymują dodatek do wynagrodzenia za pracę w środowisku.

Zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia. W toku kontroli ustalono, że pracownicy socjalni świadczący – na dzień kontroli – pracę w środowisku otrzymują w/w dodatek.

Wszyscy – zatrudnieni w Ośrodku – pracownicy socjalni świadczący pracę podnosili kwalifikacje zawodowe. Uczestniczyli w szkoleniach merytorycznych. Szkolenia nie obejmowały zakresu/ obszaru pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, pracownik socjalny obowiązany jest podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie. Z analizy akt osobowych wynika, że w badanym okresie wszyscy pracownicy socjalni świadczący pracę w środowisku uczestniczyli w szkoleniach z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej, usług społecznych oraz pieczy zastępczej.

Kierownik Ośrodka – w okresie objętym kontrolą – uczestniczył w szkoleniach w obszarze usług społecznych oraz przeciwdziałania przemocy domowej. Kierownik Ośrodka, jak i pracownicy socjalni, nie uczestniczyli w szkoleniach merytorycznych z zakresu pomocy społecznej.

[akta kontroli str. 82-108; 120-122; 203-459; 484-486]

Zadanie realizowane z uchybieniami. Warunki lokalowe Ośrodka nie stwarzają możliwości profesjonalnej obsługi klienta. Wskazane rozszerzenie zakresu szkoleń o zagadnienia związane z pomocą społeczną.

Wnioski:

1. Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Ośrodek nie zapewnia usług opiekuńczych w dni wolne od pracy.
2. Wymiar świadczonych usług opiekuńczych nie jest dostosowany do rozpoznanych, indywidualnych potrzeb klienta.
3. Osobom korzystającym z zasiłku stałego nie w każdym przypadku Ośrodek udzielał pomocy adekwatnie do rozpoznanych potrzeb.
4. Ośrodek realizuje wsparcie względem rodzin doświadczających bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
5. Brak informacji o podejmowanych działaniach w ramach współpracy pracownika socjalnego z asystentem rodziny w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

6. Brak wykorzystywania narzędzi w pracy socjalnej tj. planu pomocy z klientem, kontraktu socjalnego.
7. Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach, tj. brak zapewnienia wsparcia w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowni i ogrzewalni.
8. Na terenie gminy Trzebiel nie funkcjonuje środowiskowy dom samopomocy. Gmina zawarła porozumienie z Miastem Żary. Żaden z mieszkańców nie uczestniczy w zajęciach ŚDS.
9. Gmina nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Brak wniosków o tę formę pomocy.
10. Gmina realizuje zadanie w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu. Ośrodek – stosownie do sytuacji – zapewnia wsparcie przed umieszczeniem w domach pomocy społecznej.
11. Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Gminy w Trzebielu oraz zarządzenia wewnętrzne Kierownika jednostki.
12. W Ośrodku nie występują bariery architektoniczne.
13. Warunki lokalowe Ośrodka nie stwarzają możliwości profesjonalnej obsługi klienta. Brak możliwości wydzielenia oddzielnego pomieszczenia do przyjmowania klientów indywidualnych.
14. Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebielu spełnia wymagane wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych.
15. Kierownik oraz pracownicy socjalni Ośrodka posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.
16. Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebielu, w badanym okresie, nie podnosili kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach merytorycznych z zakresu pomocy społecznej.

Wnioski wymienione w punktach 2, 3, 6, 7 stanowią istotne uchybienia.

Wnioski wymienione w punktach 5, 13 stanowią uchybienia.

Wnioski wymienione w punktach 1, 16 stanowią sugestię Zespołu Kontrolującego.

Za stwierdzone uchybienia odpowiedzialny jest Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebielu.

Na tym kontrolę zakończono.

O przeprowadzonej kontroli dokonano wpisu do książki kontroli znajdującej się w Ośrodku Pomocy Społecznej w Trzebielu, pod pozycją nr 24.

POUCZENIE

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, Kierownik jednostki podlegającej

kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto dyrektorowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebielu, drugi Wójtowi Gminy Trzebiel, trzeci pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wielkopolskim.

Kontrolujący:

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Krzysztof Frisoli

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Teresa Ozimek

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Natalia Wiśniowska

*W dniu podpisywania protokołu
Pracownik nie był już zatrudniony w LUW*

Gorzów Wielkopolski, dnia 09.04.2024 r.

Kierownik ośrodka:

KIEROWNIK
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Trzebielu

Edyta Koniecznyńska

Trzebiel, dnia 16.04.2024 r.